

Ing. Pavel Zona, Ph.D., Ing. Pavel Zůna, MSS., Ph.D.

Příprava velitelského sboru v AČR**NÁZORY
POLEMIKA**

Vojenské rozhledy, 2013, roč. 22 (54), č. 3, s. 123–131, ISSN 1210-3292

The Preparion of Commanders in the ACR**Abstrakt:**

Článek navazuje na Vojenské rozhledy č. 2/2013, které bylo zaměřené k aplikaci Bílé knihy o obraně 2011. Oba autoři působí na katedře celoživotního vzdělávání Univerzity obrany v Brně a mají dlouholeté zkušenosti z přípravy vojenského personálu. V článku prezentují svoje pohledy na klady a nedostatky současného modelu vzdělávání důstojníků a vyšších důstojníků zvláště. Článek vychází ze statí Bílé knihy týkajících se vzdělávání a klade si za cíl vyvolat konstruktivní a objektivní diskuzi o změně stávajícího modelu kariérového vzdělávání především vyšších důstojníků. Vychází přitom z historických příkladů a přístupu partnerských zemí v rámci NATO.

Abstract:

The article follows the leading theme of the Czech Military Review No. 2/2013 dealing with the application of White Paper on Defence 2011. Both authors are members of the Lifelong Learning Department, Defence University, Brno. Backed by long experiences in military professional education and training, they present their views on advantages and disadvantages of the current model of officers' professional preparation, particularly senior officers. The authors' aim is to arouse a constructive debate about the changes in the current model of senior officers' career education. Their views are based upon history examples and models of some selected NATO nations.

Klíčová slova:

Kariérové vzdělávání, vyšší důstojník, kurz pro vyšší důstojníky, kurz generálního štábu, štábní kurz.

Key words:

Career education, senior officer, senior officers course, general staff officers course, staff course

Úvod

Armády celého světa procházejí v současné době výraznými změnami spojenými především s rozšířeným posláním ozbrojených sil a změnami v operačním prostředí, ve kterém se vedou současné války a konflikty. Limitující je také v mnoha případech

mění se rozpočtový rámec národních armád a jejich ministerstev. Výrazný je také technický a technologický pokrok spojený se zaváděním nových druhů zbraní, techniky a materiálu ve všech oblastech činnosti moderních armád. Toto nemůže zůstat bez odezvy v systému přípravy personálu. Změny provádí nebo se na ně připravuje celá řada armád včetně AČR.

O nutnosti změny přípravy vojenského personálu mluví i Bílá kniha o obraně 2011. Definuje úkol zpracovat Ministerstvem obrany koncepci přípravy a vzdělávání vojenského personálu, která podrobněji vymezí funkce a cíle vojenské střední a vysoké školy a způsoby jejich efektivního naplňování. [1] V tomto modelu má mít rozhodující roli vojenská vysoká škola, která nabízí vyšší stupně odborného vojenského vzdělávání, zejména kariérové a odborné kurzy povinné pro vyšší důstojníky. Její odborné ústavy mají rozvíjet vědeckou činnost ve specifických oborech vojenské vědy. V této souvislosti a v návaznosti na rozvoj operačních schopností má Armáda České republiky provést revizi stávajících výcvikových a vzdělávacích aktivit s cílem nově definovat způsob jejich realizace buď vlastními školicími zařízeními, nebo nákupem z jiných domácích a zahraničních zdrojů. Má také být definováno, které aktivity v oblasti přípravy uskutečňuje Ministerstvo obrany vlastními kapacitami a které nakupuje. Tento článek si klade za cíl přispět do diskuze na téma aplikace nezbytných změn v systému výchovy a vzdělávání velitelského sboru AČR.

Krátký historický exkurz

Jedním z kritérií kvality, připravenosti a použitelnosti ozbrojených složek každého státu k plnění svých základních úloh je připravenost velitelského sboru. Nedílnou součástí všech armád od počátku 19. století je vojenské školství. Československo věnovalo od svého vzniku značnou pozornost výstavbě použitelné armády, vedené patřičně morálně, odborně, ale také pedagogicky připravenými důstojníky.

V této oblasti bylo možno částečně vycházet z určitých tradic, ale požadovaný ucelený vzdělávací systém měl být zcela nový a vyžadoval i nový přístup ze strany ministerstva. V Praze byla s výraznou francouzskou pomocí zřízena v roce 1922 Válečná škola, která připravovala omezenou skupinu důstojníků generálního štábu. Počet systemizovaných míst studentů této školy se v roce 1936 ustálil na čísle 580. Výběr důstojníků pro tuto školu byl velmi náročný.

„Z přihlášených jsou do soutěže přijímáni důstojníci nejlépe kvalifikovaní, zdraví, určitého zralého věku, bezúhonní, kteří musí složit přísné zkoušky přijímací ze všeobecného a vojenského vzdělání, z jízdy na koni, i jazyků. Z těch, kteří obstáli, jsou do válečné školy přijati jen ti nejlepší,“ uvádí publikace Armáda a národ vydaná v roce 1938. [2]

Zajímavou tradicí bylo pojmenovávat jednotlivé ročníky absolventů po některé významné osobnosti národní nebo spojenecké. K této tradici se hlásí i dnešní kurzy pro důstojníky generálního štábu na Univerzitě obrany.

Do systému vzdělávání důstojníků za první republiky nedílně patřily důstojnické kurzy. Pro velitele útvarů to byl kurz pro velitele vojskových těles a oddílů. Tento kurz měl prohloubit znalosti v použití zbraní a jejich součinnosti a znalosti vojenských předpisů. Učil je logicky myslet a řešit praktické otázky na teoretických základech, jak vést důstojnický sbor a přípravu vojsk atd. Do komplexní přípravy patřila i tematika

cizích armád a použití jednotlivých druhů vojsk. Využívalo se klasických, ale i na tehdejší dobu moderních pedagogických metod rozvíjejících samostatné myšlení, logické uvažování a diskuze.

Na tento kurz navazoval půlroční kurz pro vyšší velitele, kde se studovaly operace vyšších jednotek, druhy vojsk a služby. [3] Přípravu a vedení zaměstnání u těchto kurzů vedli vyšší důstojníci generálního štábu a odborníci jednotlivých druhů vojsk.

Přípravu velitelského sboru zajišťovaly v meziválečném období i další zařízení jako byla Vysoká intendantská škola připravující důstojníky v oblasti logistického zabezpečení (řečeno současnou terminologií). I tato škola připravovala a vedla specializované kurzy určené k dalšímu vzdělávání a k přípravě důstojníků předurčených k zařazení na vyšší místa.

Další školou byla Vojenská akademie v Hranicích, která vychovávala důstojníky odborností pěchoty, dělostřelectva, letectva, jezdeckta, ženíjního vojska a telegrafního vojska. Do ní byli přijímáni absolventi civilních vysokých škol, vybraní rotmistři a dělesloužící. Studium na akademii trvalo dva roky a bylo ukončeno zkouškami před komisí Ministerstva obrany. Pro přípravu nových důstojníků byl dále vybudován systém učilišť.

Po ukončení druhé světové války se projevila snaha obnovit systém vojenského vzdělávání v předválečných intencích. Pro přípravu nejvyšších důstojníků byla v srpnu 1945 zřízena Vysoká vojenská škola, která zastřešovala tři meziválečné instituce – Vysokou školu válečnou, Vysokou školu intendantní a Velitelskou školu. [4]

Po únoru 1948 došlo k zásadní změně systému a především v obsahu vzdělávání. Školství bylo budováno podle sovětských vzorů a došlo k postupné redisolukaci jednotlivých vysokých škol. V Brně postupně vzniká akademie zaměřená na technické zabezpečení armády, Vysoká vojenská škola ve Vyškově převzala v podstatě roli hranické akademie, důstojníci dalších odborností vycházeli z vysokých vojenských škol v Hradci Králové, Žilině, Košicích, Liptovského Mikuláše a Bratislavě.

Systém přípravy se postupně ustálil na pětiletém nebo čtyřletém modelu vojensko-inženýrského studia doplněného i o dálkovou formu. Praxe a rostoucí nároky spojené s modernizací armády však ukázaly, že nejdůležitější a nejučinnější formou je nadstavbové studium zajišťující skutečně komplexní přípravu důstojníků, kteří prošli určitou praxí a byli předurčení pro zastávání vyšších velitelských a štábních funkcí. Jednalo se především o tříleté postgraduální studium zaměřené v prvním ročníku na stupeň pluk, druhém divize a třetím na stupeň vševojsková armáda.

Po roce 1989 došlo ke změně v systému další přípravy vyšších důstojníků. Hledal se systém, který by pružněji reagoval na potřeby vzdělání v závislosti na postupu ve vojenské kariéře. Tak vznikl koncept tří jednorozhodných akademických kurzů. Jednalo se o akademický kurz, vyšší akademický kurz a akademický kurz generálního štábu. Ty byly doplněny systémem účelových štábních kurzů, které připravovaly důstojníky štábů jednotlivých stupňů.

Konečnou verzí tohoto modelu byl propracovaný kariérový systém přípravy vyšších důstojníků, který se skládal z tří jedenácti měsíčních akademických kurzů připravujících důstojníky pro práci na stupni velitel útvaru (praporu), pro velitelské štábní a odborné funkce na stupni brigáda a pro některé funkce na vyšších stupních. Ve třetím stupni – ve vyšším akademickém kurzu generálního štábu – se připravovali důstojníci pro práci na velitelských štábních a odborných funkcích na stupni svaz a pro vyšší velitelské

stupně. Absolventi obdrželi označení důstojník generálního štábu (gšt.). Tento systém byl doplněn účelovými 2-5měsíčními kurzy pro vybrané štábní a odborné funkce. [5]

Současný model přípravy vyšších důstojníků

Od roku 2004 prošel vzdělávací systém vyšších důstojníků celou řadou změn, které se týkaly především délky trvání jednotlivých kurzů, a tím logicky i změny jejich náplně, změnami názvů, systému výuky a snížení jejich počtů. V současnosti získá důstojník základní vojenské vzdělání absolvováním Univerzity obrany v Brně.

Absolvent civilní vysoké školy získá základní vojenské vzdělání pro důstojníka v **důstojnickém kurzu** v délce trvání sedmi měsíců na Vojenské akademii ve Vyškově, jehož cíle a úkoly přípravy jsou definovány následovně: Absolvent důstojnického kurzu musí být schopen aplikovat zásady přípravy a řízení bojové činnosti, přípravy a řízení výcviku v souladu se zákony a ustanoveními vojenských řádů, předpisů a pomůcek na stupni četa, rota. Získat základní přehled o činnosti pozemních a vzdušných sil, jejich způsobu použití a bojových možnostech. [6]

Současné studijní obory a moduly pro odborníky druhů vojsk na Univerzitě obrany připravují absolventy na stejnou úroveň velení a řízení.

Druhým stupněm kariérového vzdělání důstojníků je **kurz pro vyšší důstojníky (KVD)** určený pro hodnosti major až plukovník. Prakticky je tento kurz pro většinu vyšších důstojníků posledním kariérovým kurzem. Třetím stupněm v hierarchii kariérových kurzů je kurz generálního štábu, který připravuje důstojníky pro vybrané funkce zastávané plukovníky a pro generálský sbor.

Je potřebné si uvědomit, že doba služby než poručík dosáhne hodnosti majora a je vyslán do KVD, může být deset i více let. Důstojník v hodnosti majora je přitom zástupce velitele praporu nebo náčelník oddělení na štábu brigády. Vzniká takto výrazná mezera v úrovni i časová mezera v přípravě důstojníků. Stačí se jen poohlédnout na to, co vše se událo, k jakým změnám v rozvoji ozbrojených sil došlo od roku 2001, jaké koncepty v oblasti plánování a řízení operací byly zavedeny a některé z nich následně opuštěny.

Délka, obsah a forma KVD v současné době nemůže pokrýt soudobé požadavky na jejich odbornou připravenost, ale ani na požadované množství důstojníků (absolventů tohoto kurzu) v současném hodnostním spektru AČR. KVD je kariérový kurz určený pro důstojníky v hodnostech kapitán-major, majících předpoklady pro zastávání velitelských a štábních funkcí. Absolvent kurzu naplní kvalifikační požadavek k zastávání funkcí s předepsanou hodností major až plukovník. Kurz je společný pro všechny odbornosti. Cílem kurzu je připravit kvalifikovaného důstojníka-manažera na střední úrovni řízení, se všeobecným rozhledem, tvůrčím myšlením, analytickými schopnostmi a dovednostmi, včetně schopnosti rozhodovat a orientovat se v současném společensko-politickém, vojensko-ekonomickém a vojenském dění v rezortu obrany a ve státě a částečně i v rámci mezinárodního prostředí. [7] Určení a cíl tohoto kurzu je prakticky stejný od roku 2004, co se však mění je jeho délka, a to od deseti přes sedm na současných čtyři a půl měsíce.

Kurz generálního štábu (KGŠ) vychází z tradice vzdělávání důstojníků z první republiky. Kurz je určen pro vybrané vyšší důstojníky k přípravě na vrcholové funkce se stanovenou hodností plukovník a pro funkce zastávané důstojníky s generálskou

hodností. Cílem kurzu je připravit vysoce kvalifikovaného důstojníka – vrcholového manažera se všeobecným rozhledem, tvůrčím myšlením, analytickými schopnostmi a dovednostmi, včetně schopnosti rozhodovat a orientovat se v současném společensko-politickém, vojensko-ekonomickém a vojenském dění ve státě i v rámci mezinárodního prostředí. Absolvent kurzu současně získá manažerské vzdělání pracovníků ve veřejné správě v souladu s ustanoveními „Pravidel, kterými se stanoví způsob přípravy zaměstnanců ve správních úřadech a v Úřadu vlády ČR“, schválených usnesením vlády ČR č. 1028 ze dne 10. 10. 2001 a usnesením BRS č. 14 ze dne 16. 11. 2004. [8]

Přístup ke vzdělání vyšších důstojníků v zahraničí

Přístup ke vzdělávání důstojníků v zahraničních ozbrojených silách prochází podobnou genezí jako v České republice. Jejich modely vycházejí z národních tradic, ale evidentní je i snaha o určitou unifikaci. Ta by měla být hlavní podmínkou a zárukou porovnatelnosti kritérií vzdělání velitelů. Unifikace je rovněž podmínkou mezinárodního přístupu ke vzdělání velitelského sboru současných armád v rámci NATO, ale i směrem k partnerským zemím.

NATO vydalo v roce 2011 referenční kurikulum profesního vzdělávání důstojníků. V tomto dokumentu jsou definované tři fáze profesní přípravy důstojníků [9]:

1. Vstupní příprava pro funkce zastávané poručíky a nadporučíky (základní důstojnický kurz, příprava na vojenské vysoké škole).
2. Příprava nižších důstojníků pro funkce zastávané kapitány a „mladšími“ majory (tzv. kapitánský kurz, štábní důstojnický kurz).
3. Příprava středního důstojnického sboru pro funkce zastávané majory a podplukovníky (kurz pro vyšší důstojníky, vyšší štábní kurz).

Další stupeň profesní přípravy důstojníků dokument neřeší, ale logicky z posloupnosti plyne, že musí následovat kurz pro funkce zastávané důstojníky v plukovníckých a generálských hodnostech. Dokument nerozlišuje profesní vzdělávání na graduální a postgraduální, protože jednotlivé členské země NATO a partnerů mají rozdílně nastavenou úroveň, kdy důstojník získá bakalářský nebo magisterský titul.

■ **Slovenská republika** soustředila vzdělávání velitelů Ozbrojených sil Slovenské republiky do Akademie ozbrojených sil v Liptovském Mikuláši. Tato škola připravuje vojenský personál v klasické vysokoškolské formě studia, a navíc díky Centru vzdělávání zabezpečuje kariérní přípravu praporčíků a důstojníků. V případě důstojníků je postgraduální příprava tříступňová.

První stupeň tvoří **základní velitelsko-štábní kurz**. Jeho absolventi získají kvalifikaci pro hodnost kapitán, major. Kurz trvá deset týdnů. Dalším stupněm je vyšší velitelsko-štábní kurz, který poskytuje odborné vzdělání pro důstojníky s plánovanou hodností podplukovník až plukovník. Délka tohoto kurzu je 26 týdnů. Nejvyšší formou vzdělání, které zprostředkovává akademie, je **kurz národní bezpečnosti**. Ten je určen pro důstojníky v hodnosti pplk. a plk. Je plně v gesci sekce obranné politiky a mezinárodních vztahů a legislativy Ministerstva obrany Slovenské republiky. Přípravuje ve 26 týdnech vojáky na nejvyšší funkce v rámci OS SR.

Všechny zmíněné kurzy jsou interní, zatím bez možnosti vést je kombinovanou nebo distanční formou. Doplnkovou složkou přípravy důstojníků je **mezinárodní kurz štábních důstojníků** ISOC - International Staff Officers' Course. Cílem tohoto kurzu,

ve kterém se připravují důstojníci, příslušníci armád NATO a partnerských zemí, je příspěvek k profesionálnímu rozvoji důstojníků, k jejich interoperabilitě v mnohonárodnostním prostředí štábů NATO.

■ **Belgie** má obdobný systém přípravy důstojníků. Po absolvování Královské vojenské akademie a získání akademického titulu je postgraduální příprava důstojníků třístupeňová. Tyto tři stupně představují postupně základní štábní kurz (v hodnostech nadporučíka, šest týdnů), kurz kandidátů vyšších důstojnických hodností (v hodnostech kapitána, 31 týdnů) a kurz vyšších bezpečnostních a obranných studií (v hodnostech plukovníků, formou seminářů).

■ **Spojené státy americké** nemají prakticky zaveden postgraduální systém přípravy důstojníků, protože podmínkou ke vstupu do důstojnického sboru není absolvování bakalářského nebo magisterského studia. Pokud bychom vzali základní důstojnický kurz jako vstupní kurz do hodnostního sboru, tak následuje čtyřstupeňový systém další přípravy důstojníků. Prvním je kapitánský kariérový kurz (Captain Career Course) v délce 24 týdnů. Druhým je velitelský a štábní kurz pro stupeň brigáda a sbor (Command and Staff College) v délce 8-10 měsíců podle druhů sil a vojsk. Třetím stupněm jsou kurzy v rámci válečných škol (Army, Air, Naval and Marine War College atd.) v délce deset měsíců. Čtvrtým stupněm jsou kurzy pro důstojníky v generálských hodnostech na Národní univerzitě obrany.

■ **Francie** má zaveden třístupeňový systém vzdělávání vyšších důstojníků a generálů. Na hodnosti do stupně kapitán stačí základní vysokoškolské vzdělání, které důstojník získává na ESM Saint Cyr v Paříži. Pro získání hodnosti major a podplukovník je nezbytné absolvovat čtyřměsíční štábní kurz v Saumaru. Jedná se o taktický stupeň až do stupně štáb brigády. Důstojník může být jmenován do hodnosti plukovníka pouze pokud absolvuje štábní kurz a válečnou školu Collège Interarmé de Défense nebo École de Guerre (CID/EDG). Válečná škola připravuje důstojníky pro zastávání funkcí na operačním stupni. Délka kurzu je jeden rok. U důstojníků pozemního vojska mu předchází šestiměsíční příprava.

Nejvyšším stupněm vzdělání důstojníků ve Francii je kurz vysokých vojenských studií (Course des Hautes études Militaires). Jedná se o kurz na strategický stupeň velení a řízení v délce 1-2 roky. Na jeho přípravě a vedení se podílí i další ministerstva (mimo obranu). Zaměstnání jsou vedena formou seminářů, kolokvií a analýz.

Jak je vidět z porovnání, vybrané státy mají čtyřstupeňovou odbornou kariérovou přípravu důstojníků, počínaje základním důstojnickým kurzem a konče kurzem pro zastávání vrcholových řídicích funkcí. Tyto kurzy, včetně akreditovaných studijních programů, připravují důstojníky na konkrétní stupeň velení a řízení. Z porovnání je také zřejmé, že náš národní systém postgraduální přípravy je odlišný.

Limity současného modelu přípravy důstojníků

Současný model přípravy především vyšších důstojníků vychází z požadavků jednotlivých gestorů, tedy v případě KVD je to sekce rozvoje druhů sil – operační sekce MO (SRDS-OS MO), u KGS je to náčelník generálního štábu.

Nejproblematictější je však disproporce mezi předepsanou hodností vyššího důstojníka na systematizovaných místech a s ní spojeným kvalifikačním požadavkem. Z ní pak plynou nereálné požadavky na profesní přípravu důstojníků, kteří tento kvalifikační

požadavek nenaplnují. Tím, že v posledních letech byli na tato místa ustanovováni důstojníci a povyšováni do příslušných hodností bez toho, aby splnili kvalifikační požadavek absolvováním příslušného kariérového kurzu, je v dnešní době nereálné, aby vzniklý deficit vzdělání byl vyrovnán současným systémem a formami kariérových kurzů.

Podle údajů sekce personální Ministerstva obrany z února t. r., deficit absolvování KVD činil 591 důstojníků z více jak 2100. U KGŠ to bylo 20 z 84 důstojníků. Problémem však je, že podobné disproporce se ukazují již několik posledních let. To tedy znamená, že ani zvýšením kapacity KVD zavedením distanční formy studia na více než 70 nejsou zárukou nápravy.

Požadované počty na absolventy KVD a KGŠ a deficity v letech 2011-2013 ukazuje tab. Další řešením, byla v uplynulých letech postupná redukce hodinové dotace na kurz. Tím bylo dosaženo zkrácení původní délky deseti měsíců na současných čtyři a půl. Vzhledem ke „vzdělanostní mezeře“ mezi absolutoriem Univerzity obrany nebo základního důstojnického kurzu a předpokládaným nástupem do KVD je tato délka zcela nevyhovující. Zdaleka nezabezpečuje naplnění požadavků na absolventa. Přitom se prakticky stává, že do KVD nastupují také důstojníci v hodnostech podplukovníků, kteří absolvovali vysokou vojenskou školu před dvaceti lety i více.

Tab.: Vývoj požadavků na vzdělání KGŠ/KVD [10]

Rok	Počet SM KVD/KGŠ	Splňuje požadavek		Deficit KGŠ/KVD	Deficit v %	
		KVD	KGŠ		KVD	KGŠ
2011	89/2237	1604	63	26/633	28,30	29,21
2012	86/2174	1551	61	25/623	28,66	29,07
2013	84/2116	1525	64	20/591	27,93	23,81

Největším problémem se však jeví fakt, že KVD je pro 95 % vyšších důstojníků jediným uceleným kurzem zajišťujícím jejich odborný růst po celou dobu jejich kariéry od ukončení vysoké školy (mimo krátkodobých účelových kurzů). Z tohoto hlediska je jasné, že doba trvání 4,5 měsíce nemůže tento požadavek naplnit.

KGŠ nese svůj název spíše historicky než podle svého určení. Historicky byl kurz určen pro důstojníky všeobecného štábu, zatímco v našem pojetí je interpretován jako kurz pro budoucí generály. Přitom ve většině aliančních zemí je tzv. generálský kurz (Flag Officers' Course) koncipován odlišně, spíše jako kurz národní bezpečnosti. Z hodnostní pyramidy vyplývá, že požadavek na počet absolventů tohoto typu kurzu by měl být těsně pod 10 % ve srovnání s KVD.

Návrhy a podněty

Bílá kniha o obraně 2011 říká, že systém individuální přípravy personálu je založen na soustavě celoživotního vzdělávání tvořené akreditovaným vzděláním a profesní přípravou. Profesní příprava představuje systém kariérových a odborných kurzů. Propojení přípravy s řízením kariér znamená přípravu vojáka na budoucí služební zařazení. Systém přípravy personálu má být přístupný a kompatibilní se vzdělávacími systémy ČR, států NATO a EU. [11]

Jak je vidět z porovnání stupňů postgraduální přípravy důstojníků vybraných zemí, tak systém aplikovaný v rezortu kompatibilní není. Jeden stupeň chybí.

Koncepce přípravy personálu rezortu obrany na období 2012-2018 na straně 25 stanovuje cíl přípravy v kariérových kurzech „... splnění základního kvalifikačního požadavku, tj. získání vojenských znalostí a dovedností nezbytných pro výkon služby v hodnostním sboru“. [12] Tento cíl není v souladu s ustanovením Bílé knihy o obraně, že profesní příprava znamená přípravu na budoucí služební zařazení.

Pokud bychom chtěli nastavit systém tak, aby kombinoval cíle uvedené v obou dokumentech, tak by kariérové kurzy KVD a KGŠ byly obecně zaměřené a dávaly by absolventům rámcové znalosti v oblasti bezpečnosti a obrany. Za stavu, kdy důstojníci vstupují do těchto kariérových kurzů v rozmezí deseti a více let, by dávalo smysl toto obecné zaměření, protože deset let je dlouhá doba, ve které dochází k zásadním změnám v této oblasti. Oba kurzy by byly ale svojí strukturou i obsahem téměř totožné. Nebylo by ovšem potřebné mít KGŠ v rozsahu deset měsíců, ale postačoval by kurz v délce 4-5 měsíců, stejně jako pro KVD.

Takto koncipované kariérové kurzy by ale nepřipravily důstojníky pro výkon budoucího služebního zařazení. Musely by souběžně s těmito kurzy existovat obligatorní odborné kurzy velitelů a důstojníků štábů praporu, brigády, operačních a strategických stupňů velení a řízení. Protože tomu tak není, tak se současné KVD i KGŠ snaží pokrýt jak všeobecné vzdělání v oblasti bezpečnosti a obrany, tak odbornou přípravu na stupně štáb brigády – operační stupeň – strategický stupeň. Tento rozsah se nedá kvalitně zajistit ani 4,5měsíčním KVD, ani desetiměsíčním KGŠ. Navíc chybí základní štábní kurz pro důstojníky, který by důstojníky připravil na štábní funkce. Tím je nutné tuto přípravu nahrazovat částí dotací v KVD a KGŠ.

Protože současné KVD je určeno pro vyšší důstojníky bez ohledu na zastávané funkce ve struktuře rezortu obrany, tak je běžné, že v jednom běhu kurzu vedle sebe jsou náčelník štábu mechanizovaného praporu, vedoucí skupiny kontroly informačních technologií na vyzařování elektromagnetického spektra, vrchní zdravotní sestra či důstojník náborového centra krajského vojenského velitelství.

Jednou z možností jak řešit systém kariérové přípravy důstojníků je zařazení několikaměsíčního štábního kurzu pro důstojníky zařazené ve štábních funkcích na stupni prapor – brigáda. Dalším krokem je posílení časové dotace (deset měsíců) u KVD a jeho posun na takticko-operační úroveň. Kurz dnes označovaný jako KGŠ by pak bylo možné zaměřit na otázky národní bezpečnosti a zapojit do jeho přípravy a vedení širší spektrum odborníků i mimo rezort obrany.

Druhou variantou je transformace KVD na štábní důstojnický kurz, KGŠ na vyšší štábní kurz a zavedení kurzu pro důstojníky v generálských hodnostech – kurz národní bezpečnosti nebo kurz strategického řízení.

Nutné bude, aby všechny kurzy jednak obsahovaly všeobecnou bezpečnostně-obranou část vzdělání, a jednak část odborné profesní přípravy na příslušný stupeň velení řízení.

Autoři článku měli možnost v posledních letech navštívit a porovnat obsah a úroveň přípravy důstojnických kurzů v USA, ve Francii, v Rakousku, na Slovensku, v Polsku, i například v Ázerbajdžánu. Kvalifikovaně lze říci, že co do kvality obsahu i kvality vzdělávání jako takového se nemá za co rezort obrany stydět. Problém ale je v tom, že z pohledu zaměření kariérových kurzů a výstupní připravenosti absolventů na budoucí

zastávané funkce nejsme kompatibilní s našimi aliančními partnery. Hledáme tak velmi obtížně ekvivalenty mezi kurzy doma a v zahraničí. To má za důsledek obtížné stanovování návaznosti našich a zahraničních kurzů.

Pokud skutečně chceme – a je evidentní, že je to nutné – změnit systém kariérové přípravy důstojníků, pak je nutno otevřít patřičnou diskuzi a hledat co nejrychleji přijatelné řešení a nalezení nového, funkčního, perspektivního a kompatibilního modelu. Příkladů a zkušeností z minulosti u nás a současnosti u partnerů máme víc než dost.

Poznámky k textu:

- [1] *Bílá kniha o obraně*. Ministerstvo obrany České republiky, OKP-MO, 2011, 168 str. ISBN 978-80-7278-564-3 (české vydání). Dostupné na <http://www.mocr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/plne-zneni-bile-knihy-o-obrane-55515/>.
- [2] *Armáda a národ*. Národní rada československá. Praha: nakl. L. Mazáč, 1938, s. 263.
- [3] *Armáda a národ*. Národní rada československá. Praha: nakl. L. Mazáč, 1938, s. 264.
- [4] Vojenská Akademie v Brně: Stručný historický nástin. *Akademické listy*, příloha 1, VA Brno 1991.
- [5] VONDRÁŠEK, V. - CHRASTIL, S. - NĚMEC, P. *Příprava vyšších velitelů a štábních důstojníků v čs. armádě v letech 1918-1993*. Brno: VA, 1996, s. 79-82, ISBN 80-85960-09-5.
- [6] Kariérové kurzy: Důstojnický kurz, praporčický kurz, poddůstojnický kurz. Výškov: *Velitelství výcviku-Vojenská akademie* [online]. [cit. 2013-06-04]. Dostupné na <http://www.vavyskov.cz/content/karierove-kurzy>.
- [7] Univerzita obrany. *Základní učební dokumentace Kurzu pro vyšší důstojníky*.
- [8] Univerzita obrany. *Základní učební dokumentace Kurzu generálního štábu 2010*.
- [9] *Generic Officer Professional Military Education: Reference Curriculum*. Kingston, Canada: Canadian Defence Academy, 2011, 98 str. ON K7K 7B4. Dostupné na http://www.nato.int/nato_static/assets/pdf/pdf_topics/20111202_Generic-Officer-PME-RC.pdf.
- [10] Zpracování z údajů poskytnutých sekci personální MO.
- [11] *Bílá kniha o obraně*, 2011, str. 82.
- [12] *Koncepce přípravy personálu rezortu MO na období 2012-2018*. Ředitelství personální podpory – Sekce personální MO. Verze: 23. září 2011. Praha: Ministerstvo obrany České republiky, 2011.

Neplánujete v souvislosti s novelizací zákona 221 na některých funkcích případnou úpravu hodností? Lidé v útvech si stěžují především na nízké poddůstojnické a praporčické hodnosti a poukazují na štáby, kde mnohdy vojáci, ale spíš vojákyně, vykonávají administrativní práci, jsou na tom o několik hodnostních stupňů lépe.

V souvislosti s chystanou novelou zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, ve znění pozdějších předpisů, se připravuje nařízení vlády, kterým se stanoví seznam služebních činností pro jednotlivé vojenské hodnosti vojáků z povolání. Navrhovaná právní úprava vychází ze zásady: funkce rovná se vojenská hodnost rovná se služební plat.

V praxi to bude znamenat, že výše služebního platu bude diferencována podle náročnosti požadovaného výkonu služby. Náročnost služby bude katalogizována a přiřazena jednotlivým vojenským hodnostem, které nahradí stávající platové třídy. Navrhovaná úprava vytvoří předpoklady k odstranění diferencí, na které ve své otázce upozorňujete. Úpravu vojenských hodností proto nelze v konečných důsledcích vyloučit.

**Lenka Ptáčková Melicharová, náměstkyně ministra obrany pro personalistiku,
Zákony čeká cesta parlamentem, A report 6/2013,
rozhovor o připravovaných legislativních změnách,
<http://www.mocr.army.cz/assets/multimedia-a-knihovna/casopisy/a-report/ar6.pdf>**